

նա երկար ժամանակ մաքառել է տխրահոգի Կարապետ եպիսկոպոս Այվազեանի և դրա շաղով ընթացող յաջորդների քմահաճ և միանգամայն ապօրէն արարքների դէմ, աշխատել է խլել դպրոցի հարուստ կալուածները աւագակարարոյ կղերի ձեռքից, պաշտպանել է դպրոցի կանոնադրութեամբ հոգարար-ձութեան յատկացրած իրաւունքները, և, տեսնելով որ այլևս ոչինչ չի կարողանում անել տիրող կղերական բեժիմի դէմ— գերադասել է հրաժարուել ժողովրդի ներկայացուցչութիւնից, քան մնալ և կօմպրօմիսներով վաճառել այդ իրաւունքը մի ոսպէ ճաշի դնով... Հարց է. կօմպրօմիս անող մեր երևելի «փոքրիկիկոսները» ինչ շահեցին վերջ ի վերջոյ...

ԼԵՒՈՆ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

Բէալիսների մուսր Բժեկական ակադէմիա.

Թագաւոր Կայսրը, ժողովրդական լուսաւորութեան միջոցառի ամենահպատակ զեկուցման համեմատ, Բարձրագոյն բարեհաճեց, որ Թոյլ Թրուի, որպէս փորձ, հինգ տարի ժամանակով, Կայսերական զինուորական բժշկական ակադէմիայում ընդունել, զիմնադիւաներում ուսումնի աւարտողների հետ հաւասար իրաւունքներով, բէալական Խօթ դասարանն աւարտած երիտասարդներին, եթէ նրանք, ակադէմիան մտնելու ժամանակ, կամ ակադէմիայում լինելու առաջին տարին, լատիներէն լեզուից լրացուցիչ քննութիւն կը տան զիմնադիւան չորս դասարանի դասընթացքի ծաւալով:

Լուսաւորութեան մինիսրի հրամանը Մոսկուայի համալսարանի ուսանողական անկարգութիւնների առիթով.

Հրատարակուած է ժողովրդական լուսաւորութեան միջոցառի հրամանը. «Փետրուարի 9-ին առաւօտեան Մոսկուայի համալսարանի բազում սկսեցին հաւաքուել այս համալսարանի ուսանողները, որոնց մէջ կային կանայք և մայրաքաղաքի ուրիշ բարձրագոյն դպրոցների ուսանողները: Անյարմար համարելով թողնել ուսանողներին բազում, համալսարանի բէկտօրը Թոյլ տուեց նրանց մտնել ակտի դահլիճը և այնտեղից ցրուել տները: Ամբոխը, բաղկացած աւելի քան 400 հոգուց, դահլիճից ներս խուժեց համալսարանական միւս բնակարանները, և այդ ժա-

մանակ կոտորուեցին դրօսի դռները և ակտի դահլիճի ու աուդիտորիաների եօթ դռները։ Ամբոխի մի մասը բարձրացաւ երրորդ յարկը, ուր կոտորեց այն դռները, որոնք տանում են իրաւաբանական սեմինարիայի կառավարիչ պրիվատ-դօցէնտ Ջիստեակօվի բնակարանը, և հարկադրելով Ջիստեակօվին հեռանալ, մնաց այդ բնակարանում, ոչնչացրեց ուտեստի բոլոր պաշարը, կոտորեց պահարանը և ոչնչացրեց Ջիստեակօվի շատ իրերը։ Այս ամբողջ ժամանակ ամբոխը պահում էր իրան աղմկալի և երգեր էր երգում։ Մի քանի պատուհաններից, որոնք նայում են Նիկիտսկայա փողոցին, կախեցին կարմիր դրօշակներ։ Չը նայած ուսումնարանական իշխանութեան մի քանի անգամ կրկնուած առաջարկութեան՝ անյապաղ հեռանալ համալսարանից, ամբոխը, քաջառութեամբ ոչ շատերի, չէր ցրւում, յայտարարելով, թէ կը մնայ այդ տեղ գիշերելու Եւ որովհետեւ կատարեալպէս անհնարին էր կարգը վերականգնել սեփական միջոցներով, ուսումնարանական իշխանութիւնը դիմեց քաղաքացիական իշխանութեան աջակցութեան, որի կարգադրութեամբ գիշերուայ մօտ 12-ին համալսարանի շինութիւնը մտցրուեցին օստիկանութիւն և ղինուորներ։ Նրանք, որոնք ինքնիշխան ներս էին խուժել համալսարան, առանց առանձին գիմադրութեան նրանց կողմից, բոլորն էլ կալանաւորուեցին և ուղարկուեցին մանէժ։ Ամբոխը հեռացնելուց յետոյ, համալսարանական սենեակները զննուեցին և, բացի յիշուած վեաններից, երևաց, որ կոտորուած են նստարանները, ակթոնները, սեղանները, գրասեղանները, նրանց մէջ պահուող թղթերը ոչնչացրած են։ Յատակի վրայ գտնուած են վալառով վաթաթած կշեռքի քար, ֆիննական դանակներ, մի երկար ձեռնափայտ, և համալսարանական ցանկապատի վանդակից կոտորած երկաթէ ճիպտներ։ Մի քանի կալանաւորուածներին խուզարկելու ժամանակ խնային ֆիննական դանակներ, կատէտներ և բէվօլէրներ։ Շատ տեղերում շինուած են բարրիկադներ։ Վերայիշեալ ամբողջ դէպքը վկայում է, որ անկարգութիւնների մէջ մասնակցութիւն ունեցած ուսանողները համարում են համալսարանի շինութիւնները նշանակուած ոչ թէ խաղաղ ուսումնարանական պարապմունքների համար, այլ աղօթէն համախմբումների համար, և թոյլ են տալիս իրանց այնպիսի արարքներ, որոնք յատուկ են ոչ թէ օրինաւոր կրթութեւնը երիտասարդներին, այլ խռովարար, սանձնարձակ ամբոխին, որ մոռանում է ամեն մի յարգանք դէպի կարգը և ուրիշ սեփականութիւնը,—ուստի գտնում եմ, որ այդպիսի երիտասարդներին չէ կարելի տեղ տալ բարձրագոյն դպրոցներում, այդ պատճառով առաջարկում եմ Մոսկուայի չըջանի հոգաբարձուին

անկախ այն պատիժներից, որոնց կարող են ենթարկուել մեղադրները ընդհանուր օրէնքների հիման վրայ, անյապաղ արձակել համալսարանի ուսանողների թուից բոլորին, որոնք կալանաւորուած են փետրուարի 10-ի դիշերը համալսարանի շինութեան մէջ: Գործադրել այդ միջոցը և ինձ ենթարկուած ուսումնարանական հաստատութիւնների այն ուսանողների վերաբերմամբ, որոնք կալանաւորուած են համալսարանի ուսանողների հետ:

Մոսկուայի ոստիկանութեանը արուած հրամանի մէջ յայտարարուած է. «Խախտելու համար փետրուարի 9-ին 1901 թուի մարտի 17-ի որոշումը և նրա լրացուցիչ մասերը 1902 թուի յունուարի 23-ին, բանտարկութեան են ենթարկուած՝ երեք ամսով—Մոսկուայի համալսարանի 7 ուսանողներ, տեխնիական դպրոցի 10 ուսանող, ինժեներական դպրոցի երկու ուսանող, գիւղատնտեսական ինստիտուտի 1 ուսանող, Պետերբուրգի համալսարանի 1 ուսանող, մէժէլձյ ինստիտուտի 20 ուսանող, նկարչութեան դպրոցի երեք աշակերտ, Ֆիլարմոնիական դպրոցի 3 աշակերտ, կոնսերվատորիայի 1 աշակերտ, մանկաբարձական կուրսերի 1 ուսանողուհի, մանկավարժական կուրսերի 2 ուսանողուհի, ատամնաբուժական դպրոցի 1 ուսանողուհի, մանկաբարձական ինստիտուտի 1 ուսանողուհի, երկու ազնուականներ և ազրօնօմի մի կին. երկու ամսով—համալսարանի 97 ուսանող, ամսով—զանազան կոչման 55 անձինք, 15 օրով—Ստրոգանովկան դպրոցի 7 աշակերտներ, 7 օրով—զանազան կոչման 2 անձինք: Փետրուարի 10-ի նոյն որոշումները խախտելու պատճառով բանտարկութեան են ենթարկուած՝ երեք ամսով—1 ծառայող նահանգական զէմստվօի վարչութեան մէջ, մէկ ամսով—համալսարանի 8 ուսանող, ինժեներական դպրոցի 5 ուսանող և զանազան կոչման 5 անձինք»: